

Sygn. akt II KK 356/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Grzegorzcyk (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSA del. do SN Dariusz Czajkowski

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Mieczysława Tabora,
w sprawie **D. G.**

skazanego z art. 258 § 1 k.k., art. 286 § 1 k.k i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 22 maja 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 25 września 2012 r., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 21 stycznia 2011 r.,

1/ uchyła zaskarżony wyrok w odniesieniu do D.

G. w części w jakiej utrzymano nim w mocy (pkt III) i

zmieniono (pkt II.7.c - d) wyrok Sądu Okręgowego w Ł.

oraz w części orzekającej nową karę łączną (pkt V.6) i w tym

zakresie sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania

Sądowi Apelacyjnemu,

2/ zarządza zwrot opłaty wniesionej przez skazanego, a

**kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża
Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

D. G. stanął pod zarzutem popełnienia 59 czynów zakwalifikowanych z art. 270§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k., 258§1 k.k. 271§3 k.k. w zw. z art. 65 k.k. i innych – opisanych w pkt od 84 do 143 aktu oskarżenia.

Wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 21 stycznia 2011r. oskarżonego uznano za winnego popełnienia przestępstw, które ponownie opisane zostały w pkt 15, 85 – 93 i 95 – 106 tego wyroku i za to wymierzono mu kary łączne 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i 200 stawek dziennych grzywny po 50 zł. każda.

Wyrok ten zaskarżony został apelacjami obrońców oskarżonego. W pierwszej z nich postawiono zarzuty:

1/ obraży prawa materialnego – art. 258§1 k.k. poprzez jego zastosowanie pomimo nie ustalenia koniecznej przesłanki istnienia „zorganizowanej grupy”,

2/ obraży prawa materialnego – art. 60§1 k.k. poprzez jego niezastosowanie,

3/ w zakresie czynów opisanych w pkt 94, 95 i 103 wyroku, obraży przepisów postępowania – art. 4, 5§2, 7, 410, 424 k.p.k. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego i wadliwe sporządzenie uzasadnienia.

Podnosząc powyższe, obrona wniosła w zakresie czynów opisanych w pkt 94, 95, 103, 15 i 85 o uniewinnienie oskarżonego, w pozostałym zaś zakresie o zmianę podstawy wymiaru kary przez przyjęcie zachodzenia warunków z art. 60§3 k.k. i wyeliminowanie art. 65 k.k., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W apelacji drugiego obrońcy oskarżonego, zarzucono:

1/ w odniesieniu do pkt 15 wyroku obrazę prawa materialnego – art. 258§1 k.k. poprzez uznanie, że oskarżony swym zachowaniem wyczerpał znamiona tego przepisu,

2/ obrazę prawa materialnego – art. 60§3 k.k. z powodu jego niezastosowania,

3/ co do czynów opisanych w pkt 85, 94, 65 i 103 wyroku obrazę prawa procesowego – art. 4, 5§2, 7, 410 i 424 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie,

4/ co do czynów opisanych w pkt 3/ błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu winy oskarżonego pomimo braku dowodów na to.

Podnosząc powyższe, obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzutu popełnienia czynów opisanych w pkt 94, 95, 103 oraz 15 i 85 wyroku oraz wyeliminowanie z opisu pozostałych czynów przypisanych oskarżonemu art. 285§1 k.k. i 65 k.k. Zastosowanie instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kar w trybie art. 60§3 k.k. W przypadku złagodzenia kar jednostkowych o orzeczenie kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 25 września 2012r. uchylono zaskarżony wyrok w zakresie czynów opisanych w pkt 86, 107 i 108 aktu oskarżenia (pkt 85 oraz częściowo pkt 94 i 96 wyroku) i w tym zakresie sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Karę orzeczoną za czyn przypisany w pkt 15 wyroku złagodzono do roku i 7 miesięcy pozbawienia wolności. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymano w mocy, a następnie orzeczono nową karę łączną 3 lat pozbawienia wolności i 180 stawek dziennych grzywny po 50 zł każda.

Orzeczenie powyższe zaskarżone zostało kasacją obrońcy, w której podniesiono zarzuty:

I - naruszenie art. 439§1 pkt 2 k.p.k., będące bezwzględną przyczyną odwoławczą, polegające na nienależytym obsadzeniu sądu,

II - 1. naruszenie prawa karnego materialnego, mogące mieć istotny wpływ na jego treść, a mianowicie art. 60§3 k.k., przez wyrażenie błędnego poglądu, że oskarżony D. G. nie wypełnił przesłanek warunkujących obligatoryjne zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary,

2. naruszenie prawa karnego procesowego, poprzez naruszenie art.433§2 k.p.k. polegające na lakonicznym i oczywiście sprzecznym z materiałem dowodowym uzasadnieniu przyczyn nieuwzględnienia zarzutów podniesionych w p. II.3 i 4 apelacji oraz p. II.3 apelacji adw. K. K.,

3. naruszenie prawa karnego procesowego, poprzez naruszenie art. 202§1 k.p.k., polegające na niepowołaniu biegłych psychiatrów w celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego i możliwości uczestniczenia w

postępowaniu karnym, w sytuacji pojawienia się uzasadnionych wątpliwości w tym zakresie.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrona wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu jako sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona w imieniu skazanego jest częściowo zasadna.

Pierwszy z podniesionych w niej zarzutów – o charakterze bezwzględnej przesłanki odwoławczej – należy ocenić jednak jako oczywiście bezzasadny. Na k. 29 akt Sądu Najwyższego znajduje się kopia delegacji dla sędziego E. K. do orzekania w Sądzie Okręgowym wraz z uprawnieniem do przewodniczenia składom ławniczym i jednoosobowym, na okres od 15 września 2008r do 14 marca 2009r., natomiast z dniem 16 grudnia 2008r. pani sędzia otrzymała nominację na sędziego Sądu Okręgowego (pismo k. 28). Nie może zatem być mowy o tym, że ze wskazanego przez obronę powodu, sąd rozpoznający sprawę był nienależycie obsadzony.

Zgodzić się należy jedynie z obroną, że stosowna informacja w powyższej kwestii powinna zostać stronom udzielona w związku z zapytaniem złożonym w trybie art. 2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej. Zaniedbanie to (jeżeli skazany rzeczywiście nie uzyskał informacji, o którą się ubiegał) nie ma jednak charakteru procesowego, lecz administracyjny, gdyż wprost obciąża Prezesa Sądu Okręgowego, do którego skierowano zapytanie w tej kwestii.

Podobnie ocenić należy zarzut opisany w pkt II.3 kasacji. Zauważyć wypada, że przedkładając dokumentację lekarską na rozprawie odwoławczej, obrona nie połączyła tego z żadnym wnioskiem. Obecnie zaś, w skardze kasacyjnej, wskazuje na wynikające z tej dokumentacji, jej zdaniem, wątpliwości co do tego, czy skazany z uwagi na stan swego zdrowia psychicznego miał możliwość uczestniczenia w postępowaniu karnym. Brak jednak jakichkolwiek podstaw, aby przyjmować, że Sąd mógł dojść do takiego przekonania, choćby wobec faktu trwania procesu od blisko czterech lat i sprawnego uczestniczenia w nim D. G., przy braku jakichkolwiek uwag zgłaszanych w tej kwestii przez jego obrońców. Częściowo te same uwagi można by odnieść do zarzutu nie zbadania poczytalności skazanego, mając jednak

na uwadze charakter orzeczenia zapadłego przed Sądem Najwyższym, kwestia ta będzie musiała zostać przeanalizowana i rozstrzygnięta przez Sąd Odwoławczy przy ponownym rozpoznawaniu sprawy.

Jako zasadny natomiast należy ocenić zarzut sformułowany w pkt II.1 kasacji. Przedwczesne jednak byłoby uznanie, że doszło już do obrazy prawa materialnego i naruszenia art. 60§3 k.k. Opisany zarzut postrzegać należy natomiast w kontekście naruszenia art. 433§2 k.p.k. (zarzut postawiony w kasacji). Nie sposób bowiem uznać rozpoznania zarzutu naruszenia art. 60§1 k.k. zawartego w apelacji za choćby poprawny.

Sąd Okręgowy nie stosując instytucji unormowanej w art. 60§3 k.p.k. nie uzasadnił bliżej swojego stanowiska. Sąd Apelacyjny natomiast uznając, że nie ma podstaw do zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary przedstawił swoje stanowisko w sposób lakoniczny, powierzchowny i wewnętrznie sprzeczny. Postąpienia w taki sposób nie można uznać za rozpoznanie zarzutu apelacyjnego spełniające wymogi art. 433§2 k.p.k.

W istocie, całe rozważania Sądu Odwoławczego, co do tej, niewątpliwie kluczowej z punktu widzenia sytuacji procesowej skazanego kwestii, sprowadzają się do trzech ogólnikowych zdań, które dla przejrzystości wyводу można przytoczyć tu w całości: „Przechodząc na grunt niniejszej sprawy trafnie przyjął sąd meriti, iż nie ma podstaw do tego aby oskarżony D. G. skorzystał z dobrodziejstwa przewidzianego art. 60§3 k.k. Dostrzec należy bowiem to, co starają się nie zauważać obrońcy oskarżonego, iż D. G. chociaż przyznał się do wielu czynów i przedstawił przebieg zdarzenia, to jednak należy stwierdzić, iż nie podzielił się on z organami ścigania całą wiedzą jaką posiadał, a informacje dotyczące przestępczej działalności zarówno swojej, jak i innych osób dozował organom ścigania, nie będąc z nimi do końca szczery. Przemawiają za tym w sposób nie budzący najmniejszej nawet wątpliwości jednoznacznie ustalenia sądu meriti”.

Jak widać z powyższego, rozpoznając ten zarzut, Sąd Apelacyjny w swych rozważaniach, odsyła do akceptowanych przez siebie ustaleń Sądu I instancji. Przyjmuje bowiem, że wynika z nich, iż D. G. „nie podzielił się on z organami ścigania całą wiedzą jaką posiadał, a informacje dotyczące przestępczej działalności zarówno swojej, jak i innych osób **dozował organom ścigania, nie**

będąc z nimi do końca szczerzy". Powyższe zestawień trzeba z oceną wyjaśnień tego oskarżonego przedstawioną w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego. Sąd ten przyjął, iż:

- „oskarżony D. G. złożył obszernie wyjaśnienia, będące w dużej części podstawą dokonania ustaleń faktycznych w sprawie” – k.153 uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego;

- „wyjaśnienia ze śledztwa oskarżonego D. G. są logiczne, spójne, szczegółowe i obszernie. Oskarżony w sposób **szczerzy opisuje w nich działania podejmowane w związku z nielegalnym „obrotem” samochodami** – k. 233 tego uzasadnienia;

- „Również w przeważającej części na wiarę zasługują jego wyjaśnienia złożone w toku postępowania sądowego” – k. 233 tego uzasadnienia;

- „Sąd nie uznał za przekonujące jego nieprzyznania się do czynu z pkt 85 (...) podobnie do zarzutów z punktu 104 i 106 (...) Domyślać się jedynie można, iż oskarżony rozumuje w ten sposób, że skoro korzyści tych nie wręczał osobiście, lecz w jego imieniu robiła to inna osoba, to on sam czynu tego nie popełnił. Podobnie należy ocenić nieprzyznanie się oskarżonego do zarzutów z punktów 108 i 109 oraz 124 i 125” – k.233 - 234 tego uzasadnienia;

- „Podobnie, jako nie zasługujące na wiarę Sąd potraktował jego wyjaśnienia odnoszące się do zarzutu udziału w zorganizowanej grupie przestępczej. W ocenie Sądu takie stanowisko oskarżonego wynika z innego, niż przyjęto w piśmiennictwie i judykaturze – rozumienia pojęcia zorganizowanej grupy przestępczej” – k. 234 tego uzasadnienia.

Jak wynika z powyższego, Sąd Okręgowy uznał wyjaśnienia oskarżonego za szczerze. Uzupelnianie ich treści było zdaniem tego Sądu wynikiem wielości i złożoności przedstawianych zdarzeń. Natomiast nieprzyznawanie się do winy nie wiązało się z zatajaniem faktów, lecz ich odmienną oceną prawną.

Wobec treści zacytowanych stwierdzeń, przyjąć należy, że wywód Sądu Apelacyjnego jest wewnątrznie sprzeczny. Odwołuje się bowiem do ustaleń, które *de facto* mają inną treść. Nie można na jego podstawie ocenić jaką część wywodów Sąd Okręgowego akceptuje. Jeżeli zaś wywodów tych nie akceptuje, powinien nie tylko stwierdzić to w sposób jednoznaczny, ale też uzasadnić, na jakiej podstawie doszedł do takiego, odmiennego, przekonania. Tylko w takiej sytuacji, można by

przyjąć, że zarzut obrazy prawa materialnego polegający na niezastosowaniu dobrodziejstwa z art. 60§3 k.k. został prawidłowo rozpoznany i uzasadniony. Sporządzone przez Sąd Apelacyjny uzasadnienie wyroku w tym zakresie wymogu tego nie spełnia.

Powyższe, mając na względzie to, że uchybienie to miało charakter rażącego naruszenia prawa i mogło mieć oczywisty wpływ na treść zapadłego orzeczenia, musiało skutkować uchyleniem tego wyroku w zaskarżonej części i przekazaniem w tym zakresie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Częściowo zasadny jest też kolejny zarzut podniesiony w kasacji – pkt II.2. Niewątpliwie bowiem nie na wszystkich przywołanych w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego kartach znajdują się dowody potwierdzające słuszność przypisania popełnienia skazanemu wymienionych przestępstw.

I tak: - odnośnie czynów 104 i 106: - na k. 13 tomu II/4/B z wyjaśnień R. L. wynika fakt wręczenia korzyści majątkowych rzeczoznawcy S. C. i celnikowi P. G., lecz oskarżony nie wskazuje tu, kto konkretnie dokonał tego wręczenia;

- na k. 32 tomu II/49 znajdują się wyjaśnienia P. M., mowa w nich jest o pochodzeniu samochodów Opel Tigra i Renault Twingo, lecz nie ma mowy o wręczeniu jakichkolwiek korzyści majątkowych związanych z ich „legalizacją”;

- odnośnie czynów 124 i 125 – na k. 93-95 tomu II/4/B znajdują się wyjaśnienia R. L. i można z nich wnioskować, że przypisanych czynów dopuścił się wspólnie z D. G.;

- odnośnie czynów 133 i 134 – na k. 19 tomu II/4/B znajdują się wyjaśnienia R. L., które nie mają żadnego związku z oboma wskazanymi zarzutami, odnoszą się jedynie do wyglądu samochodu Volkswagen Transporter, podobnie jak opinia z k. 26-30 tomu III/68, czy wyciąg ze świadectwa homologacji znajdujący się w tym samym tomie na k.43;

- odnośnie czynów 137, 138, 140 i 141 – na k. 78 – 82 tomu II/4/A znajdują się wyjaśnienia R. L., z których wynika że korzyści majątkowe celnikowi P. G. za odprawę samochodów Peugeot Boxer i Mercedes 190 D wręczał samodzielnie. Natomiast jak wynika z tych zeznań z oskarżonym G. i jego ówczesną konkubiną B.

K. współdziałał przy odprawie celnej (z wręczeniem korzyści majątkowej) silnika od samochodu Fiat Ducato oraz „zlecił” wraz z D. G. kradzież samochodu Fiat Ducato;

- odnośnie czynu 190 – Sąd Apelacyjny odwołał się tylko ogólnie do wyjaśnień R. L., nie przywołując konkretnie, które z tych wyjaśnień potwierdzają słuszność ustaleń Sądu I instancji.

Sąd Apelacyjny powołał zatem te karty w ślad za Sądem I instancji nie weryfikując, czy zawierają one rzeczywiście opisaną przez Sąd Okręgowy treść. Tak więc i w tym przypadku, podniesiony w kasacji zarzut obrazy art. 433§2 k.p.k. jest zasadny. Nie można bowiem przyjąć, że rozpoznanie postawionych w tym względzie zarzutów apelacyjnych nastąpiło w sposób rzetelny i wykroczyło poza przywołanie (w tym wypadku częściowo błędnego) stanowiska Sądu I instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny powinien po raz kolejny rozpoznać zarzuty podniesione w apelacjach i uczynić to w sposób spełniający wymogi art. 433§2 k.p.k.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.